

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRIENŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2017-01-05 Nr. 4D-2016/2-1297
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo pakartotinį X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Prienų rajono savivaldybės administracijos (toliau vadinama – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo) sprendžiant socialinės pašalpos, kompensacijų skyrimo / neskyrimo klausimus, nagrinėjant jo prašymus (toliau vadinama – Pakartotinis skundas).

2. Pakartotiniame skunde Pareiškėjas rašo, kad į Seimo kontrolieriaus 2016-07-05 raštą Nr. 4D-2016/2-963 Savivaldybė „nereagavo ir jokio pranešimo ar atsakymo iki 2016-08-19 negavau. [...]. Ir toliau Savivaldybė gali daryti ką nori, nesilaikyti įstatymų, Konstitucijos [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolierių „įvertinti ir pateikti išsamią informaciją apie priimto skundo likimą.“

4. Pareiškėjas 2016-09-22 pateikė papildomą skundą (toliau vadinama – Papildomas skundas), kuriame nurodoma:

4.1. „Savivaldybė, galimai gavusi informaciją apie kreipimąsi, skubos tvarka, nieko nesvarsčiusi ir jokių sprendimų nepriėmusi (nepateikė jokių svarstymo rezultatų apie sprendimo priėmimą bei motyvuoto atsakymo), tik kaip įprasta, atsiradę 2016-08-31 [...] raštu. [...]. Pateikė man jau anksčiau pateiktą neteisėtą juridinės pagalbos nesuteikimo atsakymą 2015-12-19 [...], kodėl siunčia tai, ką aš turiu. Juk juridinė nemokama pagalba man pagal įstatymus priklauso.“

4.2. „Savivaldybė rašo, kad UAB „A“ pateikė duomenis apie nedalyvavimą naktiniame susirinkime 2014-12-08, 19 val. [...]. UAB „A“ tokių teisių neturėjo. Šios teisės buvo tik 2015-08-15 Vyriausybės nutarimu Nr. 831 patvirtintų Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų 5 skyriaus 14 punkte [...]. Tai reiškia, kad 2014 metais, neturėdamas tokių teisių, UAB „A“ šia veikla 2014 metais užsiėmė neteisėtai.“

4.3. „Savivaldybė gali daryti ką nori. Neleisti pateikti prašymo pašalpai ir kompensacijai gauti, neatsakyti į prašymus, pažeidinėti Konstituciją [...], įstatymus (pakeičiant jų turinį, reikalavimus, esmę), skiriant pašalpas ir kompensacijas, nepateikti aprašo pašalpų skyrimo, pranešimų apie sprendimų priėmimą, neteisėtai pasisavinant lėšas, skirtas nepasiturintiems gyventojams, nepateikti apskundimo sąlygų.“

4.4. „[...] kreipiausi į Jus su prašymu, kad ištirtumėt Savivaldybės neteisėtus veiksmus [...], skiriant nepasiturintiems gyventojams pašalpas, kompensacijas už šildymą. Neleidžia pateikti prašymus socialinei paramai gauti. [...] nepraneša apie priimtus sprendimus [...]. Taip pasisavindama 1,3 milijonų eurų lėšų, skirtų nepasiturintiems gyventojams.“

5. Iš Pakartotinio ir Papildomo skundų tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

Savivaldybė, gavusi Seimo kontrolieriaus persiųstą Pareiškėjo skundą, 2016-08-31 raštu atsakė:

„[...] vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo [toliau vadinama ir – Įstatymas] 6, 7, ir 8 straipsniais, kompensacijos už šildymą, šaltą ir karštą vandenį Jums nebuvo skiriamos teisėtai. Atkreipiame dėmesį, kad įvertinus Jūsų sunkią materialinę padėtį 2015-07-07 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Jums buvo skirta 30 eurų vienkartinė pašalpa iš savivaldybės biudžeto lėšų, o 2015-02-02 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu išimties tvarka skirta kompensacija už šildymą, šaltą ir karštą vandenį nuo 2014 metų gruodžio mėn. iki 2015 metų kovo mėn. Nuo 2015 metų kovo mėn. kompensacija skaičiuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

6. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę, Lietuvos Respublikos teisingumo bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijas, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Pakartotinio ir Papildomo skundų teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

7. Savivaldybė Seimo kontrolierių informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus iš kurių nustatyta:

7.1. „Pareiškėjas 2014-01-17 pateikė prašymą būsto šildymo, karšto ir geriamojo vandens išlaidų kompensacijai (toliau vadinama – kompensacija) ir socialinei pašalpai gauti. Viskas paskirta 3 mėn. (iki 2014-04-01). Pareiškėjas pateikė 2014-04-20 prašymą kompensacijai ir socialinei pašalpai gauti. Viskas paskirta 3 mėn. (iki 2014-07-01). Pareiškėjas pateikė 2014-07-25 prašymą kompensacijai ir socialinei pašalpai gauti. Viskas paskirta 3 mėn. (iki 2014-10-01).“

7.2. „Pareiškėjas pateikė 2014-10-23 prašymą kompensacijai ir socialinei pašalpai gauti. Prašymas patenkintas nebuvo, nes su Pareiškėju bendrai gyvenantis asmuo nutraukė darbo paiešką darbo biržoje savo noru (pačios prašymu). Pareiškėjas pateikė 2015-01-23 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai. Paskirta kompensacija išimties tvarka iš Savivaldybės biudžeto 3 mėn. (nuo 2014-12-01 iki 2015-03-01).“

7.3. „Pareiškėjas pateikė 2015-04-27 prašymą skirti socialinę pašalpą ir kompensaciją. Paskirta socialinė pašalpa ir 50 proc. sumažinta kompensacija už 3 ir 4 mėn. (nedalyvavo 2014 m. gruodžio 8 d. susirinkime dėl namo renovacijos; pažyma pridedama).“

7.4. „Pareiškėjas pateikė 2015-06-12 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai gauti. Paskirta socialinė pašalpa ir kompensacija už vandenį.“

7.5. „Pareiškėjas pateikė 2015-09-18 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai. Paskirta socialinė pašalpa ir kompensacija.“

7.6. „2015-10-01 iki 2015-12-01 neskirta kompensacija už šildymą. 2014–2015 metų šildymo sezonui kompensacija sumažinta 50 proc., o 2015–2016 metų šildymo sezonui kompensacija nepriklausė.“

7.7. „Pareiškėjas pateikė 2015-12-21 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai gauti. Paskirta socialinė pašalpa, o kompensacija nepriklausė.“

7.8. „Pareiškėjas pateikė 2016-05-13 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai už vandenį. Socialinė pašalpa neskirta, nes nepriklausė pagal gaunamas pajamas, o kompensacija paskirta.“

7.9. „2016-02-09 pakartotinai organizuotame susirinkime dėl namo renovacijos balsavo „už“. (UAB „A“ 2016-02-15 pažyma Nr. 7). Pareiškėjas pateikė 2016-06-21 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai už vandenį. Socialinė pašalpa neskirta, nes nepriklauso pagal pajamas,

kompensacija už vandenį skirta.“

7.10. „Pareiškėjas pateikė 2016-09-23 prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai gauti. Socialinė pašalpa neskirta, nes nepriklauso pagal pajamas, kompensacija paskirta 100 proc.“

7.11. „Pareiškėjui nuo 2015 m. gruodžio iki 2016 m. kovo buvo mokama socialinė pašalpa. 2016-03-14 įsidarbino bendrai gyvenantis asmuo ir socialinė pašalpa nepriklausė pagal gaunamas pajamas.“

7.12. „Nuo 2016-03-01 kompensacija skirta 100 proc. Apie tai, kad, įsidarbinus bendrai gyvenančiam asmeniui nebus skirta socialinė pašalpa ir bus skirta tiktai kompensacija, Pareiškėjas informuotas žodžiu 2016-06-21, kai pateikė prašymą socialinei pašalpai ir kompensacijai.“

7.13. „Šiuo metu Pareiškėjui paskirta kompensacija už šildymą ir vandenį nuo 2016-09-01 iki 2016-12-01 (3 mėn.). Socialinė pašalpa negali būti skiriama pagal bendrai gyvenančio asmens gaunamas pajamas, be to, pats Pareiškėjas jau kurį laiką dirba su verslo liudijimu, kurį įsigyja 1 mėnesiui.“

7.14. „2015–2016 metais socialinei paramai skirtos lėšos naudojamos tik socialinėms reikmėms ir jų tikslinė socialinė paskirtis nebuvo pakeista. 2015 m. Savivaldybės socialinės paramos asignavimų planas, įskaitant patikslinimus – 2 190 509,00 Eur, panaudota – 2 165 381,62 Eur; 2016 m. lapkričio 15 d. planas 1 847 300,00 Eur, įvykdymas – 1 458 208,72 Eur.“

7.15. „Buvo vadovautasi Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos įstatymo 21 straipsnio nuostatomis. 2014-2015 m. šildymo sezonui kompensacija buvo sumažinta 50 proc., 2015–2016 m. kompensacija neskiriama. Po naujo balsavimo, kai Pareiškėjas pritarė namo renovacijai, jam kompensacija skiriama 100 proc.“

7.16. „Tarnautojas, priėmęs sprendimą dėl kompensacijos skyrimo, mažinimo, neskyrimo, visais atvejais pareigą atliko nepažeisdamas Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos įstatymo. Tarnautojas, priimančias sprendimą skirti (neskirti) kompensacijas už šildymą, pareigas atliko tinkamai. Prieš priimančias sprendimą skirti (neskirti) kompensacijas už šildymą, pareiškėjo dokumentai jau būna patikrinti dviejų darbuotojų (vienas priima, kitas patikrina, tada priimamas sprendimas skirti (neskirti)).“

7.17. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Prienų rajono savivaldybės tarybos 2015-02-23 sprendimo Nr. T3-32 „Dėl piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašo ir lėšų piniginei socialinei paramai nustatymo metodikos patvirtinimo“ [toliau vadinama – Aprašas] 59.7 papunkčiu, Savivaldybės administracija, teikdama piniginę socialinę paramą, turi teisę „tikrinti bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą, surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, kurio pagrindu piniginė socialinė parama gali būti skiriama, neskiriama ar nutraukiamas jos mokėjimas“, o, remiantis 59.11 papunkčiu, „patikrinus bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas ir surašius buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, neteikti kompensacijų ar nutraukti jų teikimą, jeigu bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo deklaruoja gyvenamąją vietą būste arba ją išsinuomoja, bet jame faktiškai negyvena arba kartu su vienu gyvenančiu asmeniu arba gyvenančiais asmenimis būste nuolat faktiškai gyvena asmuo (asmenys), kuris (kurie) nėra deklaravęs (deklaravę) gyvenamosios vietos būste arba jo nesinuomoja.“

7.18. „Nuo 2015-03-01 kompensacija už būsto šildymą buvo skiriama, tačiau, vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo [Įstatymas] 4, 8, 10, 12, 17, 21 ir 23 straipsnių pakeitimo įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi, „jeigu bendrojo naudojimo objekto valdytojas arba savivaldybės programos įgyvendinimo administratorius savivaldybės administracijai pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad daugiabučio namo buto savininkas, kuris teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimančias sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant šį projektą, ir šių asmenų veiksmų (neveikimo) daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti, nuo kito mėnesio, už kurį skiriama būsto šildymo kompensacija, jo bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam daugiabučio namo buto savininkui skiriama

kompensacija būsto šildymo išlaidų dalis mažinama 50 procentų, o nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo“ ir 2015-02-02 UAB „A“ pažyma „Dėl gyventojų dalyvavimo priimant sprendimą atnaujinti (modernizuoti) daugiabutį gyvenamą namą.“

7.19. „Vadovaujantis Aprašo 12 punktu „Socialinės paramos skyrius, seniūnija gautą prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti užregistruoja prašymo-paraiškos pateikimo dieną ir prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui įteikia informacinį lapelį. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacinį lapelį. Piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos, išskyrus atvejus, kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos, kaip nurodoma Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte. Kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos Įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka, piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per du mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos. Jeigu asmuo nustatytu laiku nepateikia trūkstamų dokumentų, Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius per 5 darbo dienas priima sprendimą neteikti pinigines socialinės paramos ir asmeniui gražina jo pateiktus dokumentus.“ Apie priimtus sprendimus gyventojai dažniausiai informuojami jų prašymuose nurodytais telefonų numeriais.“

7.20. „Aprašo 69 punkte nurodyta, kam gali būti naudojamos lėšos, skirtos ir nepanaudotos socialinei paramai.“

7.21. „Pagal šiuo metu galiojančius teisės aktus Pareiškėjui priklauso kompensacijos už šildymą, karštą ir geriamąjį vandenį ir ES parama maisto produktais (kompensacija už būsto šildymą ir karštą vandenį neskaičiuojama, nes Pareiškėjas turi įsiskolinimą 742,07 Eur ir nėra sudaręs įsipareigojimo įsiskolinimą mažinti).“

7.22. „Pareiškėjo problemoms, susijusioms su socialinės pinigines paramos teikimu, spręsti, visos galimybės išnaudotos.“

7.23. „2015-11-16 Pareiškėjas kreipėsi į Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyrių dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos suteikimo. Jis nurodė, kad Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius netaiko jam kompensacijos už buto, esančio [...], šildymą, šaltą ir karštą vandenį, ir pageidavo apskūsti šiuos veiksmus, pasinaudojant antrine valstybės garantuojama teisine pagalba. Pareiškėjui pirminė teisinė pagalba buvo suteikta iš karto, dalyvaujant dviem Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyriaus darbuotojoms – skyriaus vedėjai Vytautei Draugelytei ir skyriaus vyresniajai specialistei Neringai Šukevičienei. Pažymėtina, kad darbuotojai, teikiantys pirminę teisinę pagalbą, visuomet, kai pareiškėjai kreipiasi dėl savivaldybės vykdomosios institucijos, kurios tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą, veiksmų ar neveikimo, informuoja pareiškėjus apie galimą interesų konfliktą. Pareiškėjas visą laiką, kiek kreipėsi į Savivaldybę, reiškė pageidavimą, kad šios savivaldybės darbuotojai padėtų surašyti ar surašytų jam prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos. Tai įrodo Pareiškėjo 2015-11-23 prašymas „Dėl teisinės pagalbos“, į kurį jam buvo atsakyta Savivaldybės administracijos 2015-12-15 raštu Nr. (12.1)-GP-2015/412 „Dėl prašymo“.“

7.24. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 15 straipsnio 7 dalimi, jeigu, teikiant pirminę teisinę pagalbą, paaiškėja, kad pareiškėjui reikės antrinės teisinės pagalbos, pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo pareiškėjui padeda surašyti ar surašo prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą.“

Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyriaus darbuotojoms – skyriaus vedėjai Vytautei Draugelytei ir skyriaus vyresniajai specialistei Neringai Šukevičienei, teikiant Pareiškėjui pirminę teisinę pagalbą, buvo išsiaiškintos visos aplinkybės bei faktai, susiję su jo klausimu. Atsižvelgiant į tai, paaiškėjo, kad Pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti, todėl minėti Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyriaus darbuotojai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnio 6 dalies 1 punktu (pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti),

atsisakė Pareiškėjui surašyti prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo. Papildomai informuojame, kad Pareiškėjui raštu buvo išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka, kuria jis pasinaudoti nepageidavo.“

7.25. „Vadovaujantis Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-12-19 įsakymo Nr. (7.7)-A3-2012/818 „Dėl daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų administravimo termino“ 2 punktu, UAB „A“ [toliau vadinama ir – Administratorius] yra paskirtas daugiabučio namo, esančio [...], [toliau vadinama – Namas arba Daugiabutis namas] bendrojo naudojimo objektų administratoriumi ir jo administravimo terminas – atnaujinamiems (modernizuojamiems) daugiabučiams namams – iki bus sugražinti pinigai, skirti daugiabučių namų atnaujinimui (modernizavimui) finansuoti, gauti pagal kredito sutartis, sudarytas bendrojo naudojimo objektų valdytojo (administratoriaus), veikiančio daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų naudai, vardu, bet ne trumpiau kaip iki 2033 metų.

Vadovaudamiesi Savivaldybės tarybos 2013-03-28 sprendimo „Dėl Prienų rajono savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos 2013–2014 metams patvirtinimo“ Nr. T3-68 2 punktu, Savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos 2013–2014 metams įgyvendinimo administratoriumi yra paskirtas UAB „A“.

Savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programa 2013–2014 metams buvo parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išnuomoti ir daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymu, Valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) teikimo ir daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) projektų įgyvendinimo priežiūros taisyklėmis, Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerijos parengtu nauju Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programos modeliu ir kitais teisės aktais, tarp jų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa. Programos įgyvendinimas buvo pradėtas Savivaldybės iniciatyva, pagal numatytus kriterijus, atrinkus 46 daugiabučius gyvenamuosius namus Prienų rajono savivaldybės teritorijoje. Tarp jų buvo atrinktas ir Daugiabutis namas.“

7.26. „2014-12-08 buvo organizuojamas Daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimas dėl Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.85 straipsniu, susirinkimas neįvyko dėl nebuvusio kvorumo. 2016-02-09 buvo organizuojamas antras Daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimas. Jo metu buvo svarstytos Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) priemonės. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.58 straipsniu, nei vienas Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) priemonių variantas nesurinko daugumos balsų. Atsižvelgiant į tai, Daugiabučio namo, butų ir kitų patalpų savininkai nepriėmė sprendimo dėl Daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo).“

7.27. „Pareiškėjas pirmame Daugiabučio namo susirinkime, kuris vyko 2014-10-08, nedalyvavo, o antrame susirinkime, kuris vyko 2016-02-09, iš anksto pareiškė nuomonę „už“ Daugiabučio namo atnaujinimą (modernizavimą). Abu kartus informacija ir dokumentai apie susirinkimus jam buvo įteikti asmeniškai (pasirašant išdavimo lape).“

7.28. „[...] dokumentai laikytini pateisinamais nedalyvavimo namo susirinkime atveju – pažyma iš medicinos įstaigos stacionaraus gydymo atveju, išskyrus atvejus, kai ligonis buvo gydomas ambulatoriškai ir turėjo galimybę pareikšti savo nuomonę kreipdamasis į UAB „A“ telefonu, elektroniniu paštu arba išsikviečiant specialistus į namus.“

7.29. Pateikta pažyma apie pajamas (toliau vadinama – Pažyma-1), kurioje nurodytos nuo 2015-01-01 iki 2016-11-30 paskirtos socialinė pašalpa ir pašalpa socialiai remtiniams iš Savivaldybės biudžeto lėšų: socialinė pašalpa skirta nuo 2015-01-01 iki 2015-12-31 ir 2016 metų sausio, vasario mėnesiais. Pašalpa socialiai remtiniams iš Savivaldybės biudžeto lėšų skirta 2015 metų birželio mėn.

7.30. Pateikta pažyma apie suteiktas būsto šildymo, karšto ir geriamojo vandens išlaidų kompensacijas (toliau vadinama – Pažyma-2): nuo 2015-01-01 iki 2015-12-31 ir nuo 2016-01-01 iki

2016-12-31, iš kurios nustatyta: **2015 m. vasario mėnesį** Pareiškėjui suteikta kompensacija už šildymą 2014 m. gruodį – 69,67 Eur, už karštą vandenį – 10,98 Eur, už 2015 m. sausio mėn. šildymą 83,30 Eur, už karštą vandenį – 24,51 Eur. Nėra skirta kompensacija už šaltą (geriamąjį) vandenį; **2015 metų kovo mėnesį** – už 2015 metų vasario mėn. šildymą – 60,83 Eur, karštą vandenį – 18,23 Eur, už geriamąjį vandenį – 9,11 Eur; **2015 metų gegužės mėnesį** – už 2015 metų kovo mėn. šildymą – 29,33 Eur, už karštą vandenį – 10,37 Eur. Nėra kompensacijos už šaltą (geriamąjį) vandenį. **2015 metų rugpjūčio mėnesį** – už 2015 metų liepos mėnesį suvartotą geriamąjį vandenį – 10,93 Eur, **nėra karšto vandens kompensacijos. 2015 metų rugsėjo mėnesį** – 2015 metų rugpjūčio mėnesį suvartotą geriamąjį vandenį – 10,93 Eur, nėra karšto vandens kompensacijos. **Nėra kompensacijų už balandžio, gegužės mėnesiais suvartotą karštą, šaltą vandenį ir šildymą (buvo skirta) ir birželio mėnesio karšto ir geriamojo vandens kompensacijos. 2016 metų vasario mėnesį** – kompensacija suteikta tik už 2016 m. sausio mėn. suvartotą geriamąjį vandenį – 1,81 Eur. Nėra kompensacijos už karštą vandenį. **2016 metų kovo mėnesį** – kompensacija suteikta tik už 2016 m. vasario mėn. suvartotą geriamąjį vandenį; neskirta už karštą vandenį. **2016 metų birželio mėnesį** kompensacija suteikta tik už 2016 m. kovo mėn. suvartotą geriamąjį vandenį – 9,14 Eur; **nesuteikta už karštą vandenį. 2016 metų liepos mėnesį** suteikta tik 10,17 Eur kompensacija už 2016 m. birželio mėn. suvartotą geriamąjį vandenį; nekompensuotos karšto vandens išlaidos. **2016 metų rugpjūčio mėnesį** suteikta 0,97 Eur kompensacija tik už 2016 m. liepos mėnesio geriamąjį vandenį; nekompensuotos **karšto vandens išlaidos. 2016 metų rugsėjo mėnesį** suteikta 8,33 Eur kompensacija tik už 2016 m. rugpjūčio mėn. geriamąjį vandenį; karšto vandens išlaidos nekompensuotos. **2016 metų spalio mėnesį** kompensacija suteikta tik už 2016 m. rugsėjo mėn. geriamąjį vandenį – 7,68 Eur; Už karštą vandenį nesuteikta. Nepateikta informacija, kokia ir už kokį mėnesį kompensacija suteikta 2016 metų lapkričio mėn. (Seimo kontrolieriui adresuotas raštas parengtas 2016-11-30). Nėra kompensacijų už 2016 metų balandžio, gegužės mėnesius, kovo mėnesio šildymą ir karštą vandenį.

7.31. Pateikti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktai:

7.31.1. 2014-04-11 surašytas buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas (numeris nenurodytas), kuriame konstatuota, kad tikrinta „C“ gyvenimo sąlygos adresu [neįskaitomas]; „tėvo teigimu, dukra gyvena adresu [...], su sugyventiniu B“;

7.31.2. 2014-04-25 surašytas buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas (numeris nenurodytas), kuriame rašoma, jog tikrintos Pareiškėjo gyvenimo sąlygos, [...], „į butą niekas neįsileido“;

7.31.3. 2015-01-25 surašytas Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas (numeris nenurodytas), kuriame konstatuota, jog tikrintos Pareiškėjo gyvenimo sąlygos, [...], „į butą niekas neįsileido“.

7.32. Pareiškėjas 2015-11-23 prašymu kreipėsi į Savivaldybę dėl teisinės pagalbos ir prašė „pateikti priežastis, dėl kurių man buvo neskirta nemokama teisinė pagalba, **ir nurodyti, kur kreiptis pas apmokamą advokatą.**“

Savivaldybė 2015-12-15 raštu Pareiškėjui pateikė atsakymą:

„[...] savivaldybės Teisės skyriaus darbuotojai Jums suteikė pirminę teisinę pagalbą ir paaiškino, kad, remiantis Įstatymo 7 straipsnio 5 dalimi, daugiabučio namo butų savininkai, kurie kreipiasi dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijų, turi dalyvauti svarstant ir priimant sprendimą susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo [...] ir įgyvendinant šį projektą. [...] Jūs buvote pasirašytinai informuotas apie 2014-12-08 19 val. įvyksiantį susirinkimą dėl sprendimo priėmimo dėl jūsų namo [...] atnaujinimo (modernizavimo), tačiau jame nedalyvavote be pateisinamų priežasčių, Jūsų pateikti medicininiai dokumentai neįrodo, kad Jūs negalėjote dalyvauti minėtame susirinkime dėl ligos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 15 straipsnio 7 dalimi, jeigu, teikiant pirminę teisinę pagalbą, paaiškėja, kad pareiškėjui reikės antrinės teisinės pagalbos, pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo pareiškėjui padeda surašyti ar surašo prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą. [...] teikiant jums pirminę teisinę pagalbą, paaiškėjo,

kad Jūsų reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti, todėl Savivaldybės Teisės ir personalo skyriaus darbuotojai [...] atsisakė Jums surašyti prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo.“ Pareiškėjui buvo išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

7.33. Pareiškėjas 2016-01-05 raštu „Dėl teisinės pagalbos, pašalpų ir kompensacijų skyrimo“ pakartotinai kreipėsi į Savivaldybę.

Savivaldybė 2016-01-29 raštu Pareiškėjui atsakė:

„Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015-08-05 nutarimu Nr. 831 patvirtintų Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų 5 skyriaus 14 punktu, informuojame, kad informaciją patalpų savininkams apie daugiabučio namo susirinkimų šaukimą, balsavimo raštu organizavimą, patalpų savininkų priimtus sprendimus ir kitą informaciją turi pateikti daugiabučio namo administratorius, šiuo atveju UAB „A“.

Vadovaudamiesi Savivaldybės tarybos 2013-03-28 sprendimu Nr. T3-68 „Dėl Prienuų rajono savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos 2013–2014 metams patvirtinimo“ buvo patvirtintas Savivaldybės numatomų atnaujinti (modernizuoti) daugiabučių gyvenamųjų namų sąrašas. Pagal nurodytą sąrašą, Jūsų Namų atnaujinimo (modernizavimo) procedūros buvo numatytos pradėti II etape. [...]. Jūsų 2014 metų spalio mėnesio prašymai dėl kompensacijos už šildymą ir socialinės pašalpos nebuvo patenkinti, kadangi Jūsų gyvenimo draugė, [...], su kuria vedate bendrą ūkį, [...] 2014-10-27 nutraukė darbo paiešką savo noru išsiregistravusi iš Darbo biržos ir trims mėnesiams prarado teisę į socialinę paramą (pašalpas, kompensacijas). Savivaldybės administracijos direktoriaus 2007-03-18 įsakymu [...] sudaryta komisija, vadovaudamasi Aprašu, ***išimties tvarka skyrė Jums socialinę pašalpą ir kompensaciją už patalpų šildymą, šaltą ir karštą vandenį nuo 2014 metų gruodžio iki 2015 metų kovo mėnesio.***

[...] 2014-12-08 Jūs į susirinkimą nenuvykote ir balsavime nedalyvavote, todėl ***kompensacija už patalpų šildymą 2014–2015 metų šildymo sezonu buvo sumažinta 50 procentų,*** o 2015–2016 metų šildymo sezonu kompensacija netaikoma.“ Atsakyme Savivaldybė išaiškino Įstatymo 7 straipsnio 5 dalies nuostatas, jų taikymą, įstatymo pakeitimų įsigaliojimą, atsakymo apskundimo tvarką, pateikė prašomų dokumentų kopijas.

7.34. Pareiškėjas 2016-10-19 prašymu „Dėl teisinės pagalbos“ vėl kreipėsi į Savivaldybę.

Savivaldybė 2016-11-21 raštu Pareiškėjui pateikė atsakymą:

„2014-10-23 Jūs kreipėtės į Savivaldybės Socialinės paramos skyrių su prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti. Nei socialinė parama, nei kompensacija už buto, esančio adresu [...], šildymą, šaltą bei karštą vandenį paskirta nebuvo, nes jūs neatitikote Įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytų sąlygų, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą (dėl sugyventinės C darbo paieškos nutraukimo [...]).

2015-01-23 Jūs kreipėtės [...] su prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti. [...] Pareiškėjui socialinė pašalpa ir kompensacija už patalpų šildymą, šaltą ir karštą vandenį buvo skirta išimties tvarka iš Savivaldybės biudžeto lėšų nuo 2014 gruodžio mėn. iki 2015 kovo mėnesio (2015-02-02 įsakymas [...], 2015-02-02 įsakymas [...]).

2015-04-27 Jūs kreipėtės [...] su prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti. Remiantis Savivaldybės Socialinės paramos skyriaus 2015-04-28 sprendimu Nr. 3737, socialinė pašalpa Jums paskirta nuo 2015 m. kovo mėnesio iki 2015 metų birželio mėnesio, o kompensacija už buto šildymą, šaltą bei karštą vandenį buvo sumažinta 50 procentų, kadangi Jūs nedalyvavote susirinkime [...].

2015-06-12 jūs kreipėtės [...] su prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti. [...] 2015-06-18 sprendimu Nr. 4907 Jums paskirta socialinė pašalpa ir karšto bei geriamojo vandens kompensacija nuo 2015 m. birželio mėnesio iki 2015 m. rugsėjo mėn.

2015-09-18 jūs kreipėtės [...] su prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti. [...] 2015-09-29 sprendimu Nr. 7815 jums paskirta socialinė pašalpa nuo 2015 m. rugsėjo mėnesio iki 2015 m. gruodžio mėn. Kompensacija už buto [...] šildymą, karštą bei šaltą vandenį buvo sumažinta 100 procentų, kadangi nedalyvavote susirinkime [...].

2015-12-21 jūs kreipėtės [...] su prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti, [...] 2015-12-01 sprendimu Nr. 10556 paskirta socialinė pašalpa nuo 2015-12-01 iki 2016-03-01, kompensacija už buto [...] šildymą, karštą ir šaltą vandenį neskirta, kadangi nedalyvavote susirinkime [...].

Atkreiptinas dėmesys, kad beveik visi Jūsų prašymai yra analogiški, apimantys laikotarpį nuo 2014 m. spalio mėnesio iki 2016 m. [...].“ Pareiškėjui išaiškinta atsakymo apskundimo tvarka.

7.35. Pareiškėjas 2016-12-15 pateikė dar vieną skundą, kuriame nurodė tas pačias aplinkybes, ir pridėjo Savivaldybės 2016-12-06 raštą. Šiuo raštu Savivaldybė Pareiškėjui paaiškino:

„Šiame prašyme pateiktai informacijai išnagrinėti Savivaldybės administracijos direktorius 2016-11-11 įsakymu Nr. (7.7)-A3-2016/795 „Dėl komisijos sudarymo“ sudarė komisiją (toliau vadinama – Komisija).

Komisija, išnagrinėjusi Jūsų 2016-11-07 prašymą „Dėl Savivaldybės administracijos elgesio“ su prie jo pridėtomis dokumentų kopijomis, iš viso 30 lapų, nustatė:

1. Įgyvendinant Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nuostatas pirminę teisinę pagalbą Savivaldybėje teikia Teisės ir personalo skyriaus darbuotojai (Laisvės a. 12, Prienai, 125, 126, 218 kab.) penkias darbo dienas per savaitę: pirmadienį–ketvirtadienį nuo 8.00 iki 17.00 val., penktadienį nuo 8.00 val. iki 15.45 val. Pertrauka pailsėti ir pavalgyti prasideda 12.00 val. ir baigiasi 12.45 val. Patikrinus kreipimūsi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos registrą 2015, 2016 m. (bylos indeksas 11.4) matyti, kad Jūs į Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyrių kreipėtės keletą kartų. **2015-07-08** su prašymu skirti atstovą civilinėje byloje dėl skolos priteisimo. **2015-11-23** kreipėtės su prašymu, kuriame nurodėte, kad Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius neskiria kompensacijos už buto, esančio adresu [...], šildymą, šaltą bei karštą vandenį, siekiant apskūsti šiuos veiksmus. Jums į prašymą atsakyta Savivaldybės administracijos 2015-12-19 raštu Nr. (12.1)-GP-2015/41. **2016-07-25** kreipėtės dėl vartotojų teisių gynimo.

Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyriaus vedėja Vytautė Draugelytė ir Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė Aldona Krušinskienė Komisijai žodžiu paaiškino, kad 2016-10-13 Jums pirminė teisinė pagalba buvo suteikta iš karto, dalyvaujant dviem Savivaldybės administracijos Teisės ir personalo skyriaus darbuotojoms [...]. Darbuotojos pažymėjo, kad Jus informavo žodžiu apie galimą interesų konfliktą, nes Jūs kreipėtės dėl Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus darbuotojų (savivaldybės vykdomosios institucijos) veiksmų ar neveikimo, todėl buvo pasiūlyta kreiptis į Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos Kauno skyrių, kuris organizuos pirminės teisinės pagalbos teikimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Jums pirminė teisinė pagalba teikiama tiek raštu, tiek žodžiu, paaiškinant Jums klausimus, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais bei turimais dokumentais.

2. Iš Jūsų pateiktos informacijos nėra duomenų, įrodančių, kad Teisės ir personalo skyriaus vedėja Vytautė Draugelytė, Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė Sandra Mekionienė ir Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė Laima Dekaminavičienė galimai pažeidė elgesio taisykles, t. y. netinkamai bendravo su Jumis. Todėl Komisija konstatuoja, kad Teisės ir personalo skyriaus vedėja Vytautė Draugelytė, Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė Sandra Mekionienė ir Socialinės paramos skyriaus vyriausioji specialistė Laima Dekaminavičienė tinkamai atlieka pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, laikosi veiklos etikos principų ir taisyklių, vengia viešųjų ir privačių interesų konflikto, dirba dorai ir sąžiningai, laikosi darbo drausmės, teisės aktų nustatyta tvarka teikia informaciją. Pažymėtina tai, kad Eugenija Sadauskienė 2016-11-18 atleista iš Socialinės paramos skyriaus vedėjo pareigų pagal Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 44 straipsnio 1 dalies 21 punktą (šalių susitarimu), todėl darbuotojos veiksmai nėra vertinami.

3. Savivaldybėje pradėtas įgyvendinti projektas „Paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės gerinimas Kauno, Jonavos, Prienų rajonų ir Birštono savivaldybėse“, kurio tikslas kokybiškesnis paslaugų teikimas, valdymo kokybės gerinimas, darbo drausmės stiprinimas. Visa įėjimo kontrolės

sistema, kokybiškos 7 LED vaizdo kameros, programinė įranga, pastato priešgaisrinė ir apsaugos signalizacija kainavo apie 17 000 eurų. Didžioji dalis lėšų bus padengta iš projekto „Paslaugų ir asmenų aptarnavimo kokybės gerinimas Kauno, Jonavos, Prienų rajonų ir Birštono savivaldybėse“.

[...] Ūkio skyriaus sargo pareigybė reikalinga užtikrinti savivaldybės administracinio pastato patalpų, inventoriaus saugumą, prižiūrėti bendrą tvarką pastate, kopijuoti specialiu aparatu darbuotojams ir pareiškėjams reikalingą medžiagą, atlikti kitas priskirtas funkcijas.

4. Išnagrinėjus Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus darbuotojų 2015 m. balandžio mėnesio darbo laiko apskaitos žiniaraštį Nr. 582, nustatyta, kad Socialinės paramos skyriaus darbuotojų: Sandros Mekionienės, Ritos Stravinskienės, Laimos Dekaminavičienės, Laimos Jančiauskienės, Zitos Matukaitienės, Rasmus Galinskienės, Gitanos Sabaliauskienės darbo laiko apskaitoje apskaitytas 2015 m. balandžio mėn. 24 d. darbo laikas – 7 val. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad šios darbuotojos 2015 m. balandžio mėn. 24 d. (penktadienį) dirbo Savivaldybės administracijoje nuo 8.00 val. iki 15.45 val. Pertrauka pailsėti ir pavalgyti nuo 12.00 val. iki 12.45 val.

5. Iš Jūsų pateiktų dokumentų matyti, kad Jūs 2016-06-28 pateikėte Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriui skundą dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (savivaldybės administracijos darbuotojų atsakymų į Jūsų prašymus nepateikimo). Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis teisiniu reglamentavimu, Jūsų skundą pagal kompetenciją persiuntė išnagrinėti Prienų rajono savivaldybės administracijai ir nurodė teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais pateikti Jums motyvuotą atsakymą, Seimo kontrolieriui – atsakymo kopiją.

Savivaldybės administracija, išnagrinėjusi minėtą skundą, Jums atsakymą, Seimo kontrolieriui – atsakymo kopiją pateikė 2016-08-31 raštu Nr. (7.25)-R3-2016/1383 „Dėl Skundo“.

6. Iš Jūsų pateiktų dokumentų matyti, kad Jūs 2016-09-26 pateikėte Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai prašymą. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, vadovaudamasi teisiniu reglamentavimu, Jūsų prašymą pagal kompetenciją persiuntė išnagrinėti Savivaldybės administracijai.

Savivaldybės administracija 2016-11-22 raštu Nr. (7.25)-R3-2016/1835 „Dėl X prašymo“ pateikė Jums atsakymą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – atsakymo kopiją.

7. Iš Jūsų pateiktų dokumentų matyti, kad Prienų rajono apylinkės teismas viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą Nr. e2-1 101-939/2015 pagal ieškovės UAB „D“ ieškinį atsakovui E dėl skolos priteisimo ir nusprendė UAB „D“ ieškinį atsakovui E dėl skolos priteisimo tenkinti visiškai. Pažymėtina, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai, o įsiteisėję teismo sprendimai yra privalomi fiziniams bei juridiniams asmenims ir turi būti vykdomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Informuojame, kad atsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

8. *Teisingumo ministerija* Seimo kontrolierių informavo:

„[...] pagal [Teisinės pagalbos] įstatymo nuostatas pirminė teisinė pagalba apima teisinės informacijos, teisinių konsultacijų suteikimą ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimą. Pirminė teisinė pagalba taip pat apima patarimus dėl ginčo sprendimo ne teismo tvarka, veiksmus dėl taikaus ginčo išsprendimo ir taikos sutarties parengimą, bet neapima mokesčių administratoriui teikiamų deklaracijų pildymo (įstatymo 15 straipsnis). [...] manytina, kad Savivaldybės Teisės ir personalo skyriaus darbuotojai suteikė Pareiškėjui pirminę teisinę pagalbą įstatymo prasme. Pareiškėjui buvo suteikta teisinė informacija apie tai, kokias Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme numatytas sąlygas turi atitikti asmuo, norintis gauti būsto šildymo išlaidų kompensaciją. Taip pat Savivaldybės darbuotojai paaiškino, kad tokia teise pasinaudoti gali tik daugiabučio namo

butų ir patalpų savininkai, dalyvaujantys svarstant ir priimant sprendimus susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo.

[...] teisė gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą nėra absoliuti ir neribojama. Tokia teisinė pagalba teikiama, be kita ko, vadovaujantis įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintais valstybės garantuojamos teisinės pagalbos principais, *inter alia* valstybės garantuojamos teisinės pagalbos ekonomiškumo, efektyvumo ir draudimo piktnaudžiauti valstybės garantuojama teisine pagalba principais. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas numato, jog vienas iš pirminės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų – **akivaizdžiai nepagrįsti pareiškėjo reikalavimai**. Tais atvejais, kai, teikiant pirminę teisinę pagalbą, paaiškėja, kad pareiškėjui reikės antrinės teisinės pagalbos, pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo pareiškėjui padeda surašyti ar surašo prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą (15 straipsnio 7 dalis). Tačiau tuo atveju, kai pareiškėjo reikalavimai akivaizdžiai nepagrįsti, pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo atsisako pildyti prašymą dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo. Šis atsisakymas grindžiamas tuo, kad pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo, laikydamasis įstatyme numatyto valstybės garantuojamos teisinės pagalbos ekonomiškumo ir efektyvumo principų, turi atsižvelgti į tai, kad antrinė teisinė pagalba tokiems asmenims negali būti teikiama remiantis įstatymo 11 straipsnio 7 dalimi.

Pastebėtina, kad ***pirminę teisinę pagalbą teikiančių asmenų atsisakymas suteikti pirminę teisinę pagalbą surašant prašymą antrinei teisinei pagalbai teikti neatima iš pareiškėjo galimybės savarankiškai užpildyti šį prašymą ir kreiptis dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo***.

Kartu atkreiptinas dėmesys, jog įstatymo 15 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta, kad, kai pareiškėjas kreipiasi dėl savivaldybės vykdomosios institucijos, kurios tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą, veiksmų ar neveikimo, tas savivaldybės vykdomosios institucijos tarnautojas informuoja pareiškėją apie galimą interesų konfliktą. Jeigu pareiškėjas sutinka, toks savivaldybės vykdomosios institucijos tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą. Jeigu pareiškėjas nesutinka, kad pirminę teisinę pagalbą teiktų toks savivaldybės tarnautojas, šis jam pasiūlo kreiptis į advokatą (advokatų profesinę bendriją) ar į viešąją įstaigą, su kuriais savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo, arba į tarnybą. Kai pareiškėjas šiuo atveju kreipiasi į tarnybą, ši organizuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą sudarydama sutartis su advokatais ar viešosiomis įstaigomis. Iš pateiktų duomenų nėra aišku, ar pareiškėjas apie tokią savo teisę buvo informuotas ar dėl kokių priežasčių nepasinaudojo šia galimybe.

[...] norėtume pastebėti, kad pirminė teisinė pagalba turi būti suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją. Jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminę teisinę pagalbą, pareiškėjui pranešama apie priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 darbo dienos nuo kreipimosi (15 straipsnio 2 dalis). Pirminės teisinės pagalbos trukmė yra ne ilgesnė kaip viena valanda. Savivaldybės vykdomosios institucijos arba jos įgalioto asmens sprendimu pirminės teisinės pagalbos trukmė gali būti pratęsta (15 straipsnio 4 dalis). Atsižvelgiant į tai, manytina, kad pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo, įvertinęs pareiškėjo faktinę situaciją, gali bet kuriuo pirminės teisinės pagalbos momentu nuspręsti, kad pareiškėjo reikalavimai nepagrįsti.

[...] Teisingumo ministerija, kaip jau buvo minėta, neturi įgaliojimų įvertinti atsisakymo suteikti antrinę teisinę pagalbą teisėtumo ir pagrįstumo konkrečiu atveju. Dėl įstatymo 11 straipsnio 6 dalies I punkto taikymo, manytina, kad atsisakymas suteikti teisinę pagalbą šiuo pagrindu turi būti paremtas ne subjektyviu pirminę teisinę pagalbą teikiančio subjekto vertinimu, o objektyviais faktiniais duomenimis, kurie akivaizdžiai patvirtintų pareiškėjo reikalavimų nepagrįstumą. Teismų praktikoje taikant analogišką įstatymo 11 straipsnio 7 dalies I punkte įtvirtintą pagrindą pažymima, kad įstatymo 11 straipsnio 7 dalies I punkto taikymas siejamas su atitinkamų specialių teisės normų aiškinimu, tačiau tik tiek, kiek kiekvienu konkrečiu atveju yra būtina išspręsti klausimą dėl pareiškėjo (asmens, kuris siekia gauti valstybės garantuojamą antrinę teisinę pagalbą) prašyme nurodytų faktinių aplinkybių bei jo pateiktų dokumentų atitikimo įstatymų nustatytoms sąlygoms, kurios yra teisiškai būtinos asmens nurodyto turinio reikalavimo parengimui pagal atitinkamų įstatymų reikalavimus, t. y. valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba savo kompetencijos ribose turi atlikti vertinimą tuo aspektu, ar pareiškėjo pateikta informacija ir dokumentai, kita

medžiaga leidžia daryti vienareikšmišką išvadą, jog nėra faktinio ir teisinio pagrindo parengti įstatymų reikalavimus atitinkantį teismui teiktiną dokumentą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2195-575/2015, Lietuvos administracinio teismo 2010 m. gruodžio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-1390/2010 ir kt.).“

9. *Socialinės apsaugos ir darbo ministerija* Seimo kontrolierių informavo:

„Piniginės socialinės paramos (socialinės pašalpos ir būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos) dydį ir teikimo sąlygas, gavėjų teises ir pareigas reglamentuoja Įstatymas.

[...] buto savininkams, kurie kreipiasi dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijų, įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatytas reikalavimas dalyvauti svarstant ir priimant sprendimą susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo pagal Vyriausybės patvirtintą daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą ar ją atitinkančią savivaldybės tarybos patvirtintą programą, jeigu toks sprendimas svarstomas ir priimamas, ir dalyvauti įgyvendinant šį projektą. Įstatymo leidėjas tokį teisinį reguliavimą nustatė siekdamas, kad valstybės paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai nestabdytų neefektyviai šilumos energiją vartojančių daugiabučių namų atnaujinimo proceso ir tokiu būdu mažėtų išlaidos būsto šildymo išlaidų kompensacijoms teikti.

Įstatymo 21 straipsnis 12 dalis nustato, kad, jeigu daugiabučio namo buto savininkas, kuris turi teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant šį projektą, ir dėl šių asmenų veiksmų (neveikimo) daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti, nuo kito mėnesio, už kurį skiriama būsto šildymo išlaidų kompensacija, skiriama kompensuojama būsto šildymo išlaidų dalis mažinama 50 procentų, o nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo. Taigi, vadovaujantis šiuo teisiniu reguliavimu, tuo atveju, jeigu buto savininkas nedalyvavo susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo arba dalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl minėto projekto įgyvendinimo, tačiau jam nepritarė – tokiam asmeniui atsirado teisinis pagrindas taikyti Įstatymo 21 straipsnio 12 dalyje įtvirtintą nuostatą.

[...] praktikoje pasitaiko atvejų, kai buto savininkas dėl objektyvių priežasčių (pvz., buvo išvykęs ar nežinojo, kad toks susirinkimas bus ar buvo organizuojamas, ir pan.) negalėjo dalyvauti susirinkime, kai buvo svarstomas klausimas dėl namo atnaujinimo (modernizavimo) – projekto įgyvendinimo. Šiuo atveju asmuo turi galimybę pateikti dokumentus (paaiškinimus), įrodančius asmens nedalyvavimo susirinkime priežastis. Siekiant apsaugoti ir užtikrinti paramą tiems nepasiturintiems gyventojams, kurie negali išgyventi be valstybės teikiamos paramos, bei paskatinti daugiabučių namų butų savininkus dalyvauti Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programoje, Įstatymas suteikia savivaldybėms, patikrinus buto savininko ir jo šeimos narių gyvenimo sąlygas ir surašius buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, skirti būsto šildymo išlaidų kompensaciją išimties tvarka, t. y. nemažinti kompensacijos, kai daugiabučio namo buto savininkas neatitinka Įstatymo 7 straipsnio 5 dalyje nustatyto reikalavimo (Įstatymo 23 straipsnio 3 dalies 8 punktas).

[...] socialinės pašalpos skyrimas ir mokėjimas nėra susijęs su daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimu. Bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į socialinę pašalpą, jeigu kreipimosi dėl socialinės pašalpos metu atitinka visus įstatymo 6 straipsnyje nurodytus reikalavimus.

Taip pat pažymime, kad asmuo, kreipdamasis dėl piniginės socialinės paramos, užpildo socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintos formos prašymą-paraišką bei privalo nurodyti piniginei socialinei paramai skyrimui ir apskaičiavimui būtinus duomenis. Savivaldybės

administracija, vadovaudamasi įstatymo 20 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka, privalo priimti asmens prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti ir jį užregistruoti pateikimo dieną. Prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui turi būti įteikiamas informacinis lapelis. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacini lapelį. Asmenims pateikus visus dokumentus, sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo priimamas nurodant šio Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygą (sąlygas), kuriai (kurioms) esant paskirta piniginė socialinė parama, ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos savivaldybės administracijos nustatyta tvarka (Įstatymo 21 straipsnio 14 dalis). Įstatymo 21 straipsnio 16 dalyje nustatyta, kad prašymą-paraišką pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo **yra informuojamas asmens prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos**. Jeigu piniginė socialinė parama neskiriama, nurodoma neskyrimo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Pateikti dokumentai grąžinami prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui, o jo byloje paliekamos šių dokumentų kopijos.

[...] remiantis nurodytu teisiniu reguliavimu bei turima informacija, manytina, jog neskirti Pareiškėjui socialinės pašalpos dėl tos aplinkybės, kad jis nedalyvavo susirinkime sprendžiant daugiabučio namo atnaujinimo klausimą, nėra teisinio pagrindo, nes minėta aplinkybė turi įtakos tik būsto šildymo išlaidų kompensacijos teikimui. Minėtam asmeniui, jeigu jis nepateikė dokumentų (paaiškinimų), įrodančių nedalyvavimo susirinkime priežasčių, įstatymo nustatyta tvarka būsto šildymo išlaidų kompensacija turėjo būti sumažinta 50 procentų.“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

10 Skundo tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.

10.1. *Vietos savivaldos įstatyme reglamentuojama:*

10.1.1. *6 straipsnis* – „1. viena iš savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra: „43) socialinės pašalpos ir kompensacijų, nustatytų Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, teikimas; [...]“

10.1.2. *7 straipsnis* – „Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos yra: [...] 30) valstybės garantuojamos pirminės teisinės pagalbos teikimas; [...]“

10.2. *Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme* (Įstatymas) reglamentuojama:

10.2.1. *3 straipsnis* – „Piniginė socialinė parama teikiama vadovaujantis šiais principais: 1) *bendradarbiavimo ir dalyvavimo*. Piniginės socialinės paramos teikimas remiasi asmenų, kurie kreipiasi dėl piniginės socialinės paramos, bendruomenės, bendrojo naudojimo objektų valdytojų, nevyriausybinių organizacijų, savivaldybės, valstybės institucijų ir įstaigų bendradarbiavimu ir tarpusavio pagalba; 2) *prieinamumo*. Piniginė socialinė parama teikiama taip, kad būtų užtikrintas piniginės socialinės paramos prieinamumas nepasiturintiems gyventojams kuo arčiau jų gyvenamosios vietos; 3) *socialinio teisingumo ir veiksmingumo*. Piniginė socialinė parama teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, didinti motyvaciją integruotis į darbo rinką ir išvengti skurdo spąstų bei racionaliai naudojant turimus išteklius; 4) *visapusiškumo*. Piniginė socialinė parama teikiama derinant ją su socialinėmis paslaugomis, vaiko teisių apsauga, užimtumu, sveikatos priežiūra, švietimu ir ugdymu; [...]“

10.2.2. *4 straipsnis* – „1. Piniginę socialinę paramą savivaldybės teikia vykdydamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, kuri yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų. 2. Savivaldybės taryba tvirtina piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos aprašą, kuriame nustato: piniginės socialinės paramos skyrimo ir mokėjimo tvarką [...]; pagrindus, kai socialinė parama skiriama kitais šiame įstatyme nenumatytais atvejais (skiriama vienkartinė pašalpa; apmokama skola už būstą; kompensuojamos išlaidos už didesnį karšto ir geriamojo vandens kiekį, negu šiame įstatyme nustatytas normatyvas; kompensuojamos šiame įstatyme nenurodytos būsto išlaikymo išlaidos ir kita) ir kuriems esant ši parama didinama, mažinama, skiriama ne visiems bendrai

gyvenantiems asmenims, sustabdomas, nutraukiamas ar atnaujinamas jos mokėjimas; bendruomeninių organizacijų ir (ar) [...] kitų nevyriausybinių organizacijų atstovų, ir (ar) gyvenamosios vietovės bendruomenės narių, ir (ar) seniūnaičių, ir (ar) kitų suinteresuotų asmenų pasitelkimo dalyvauti svarstant klausimus dėl piniginių socialinės paramos skyrimo tvarką bei jų teises ir pareigas. [...].“

10.2.3. 5 *straipsnis* – „Piniginės socialinės paramos rūšys yra šios: 1) socialinė pašalpa; 2) būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos (toliau – kompensacijos).“

10.2.4. 7 *straipsnis* – „1. Gyvenamąją vietą būste deklaravę arba būstą nuomojantys bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į kompensacijas, jeigu kreipimosi dėl kompensacijų metu atitinka visus šiuos reikalavimus: [...]. 3) **įsiskolinusieji už būsto šildymą ir (ar) karštą vandenį, ir (ar) geriamąjį vandenį su energijos, kuro, vandens tiekėjais yra sudarę sutartį (sutartis) dėl dalies skolos apmokėjimo, kas mėnesį grąžinant ne daugiau kaip 20 procentų bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pajamų, arba teismas yra priteisęs apmokėti skolą.** [...] 5. Daugiabučio namo butų savininkai, kurie kreipiasi dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijų, turi dalyvauti svarstant ir priimant sprendimą susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo pagal Vyriausybės patvirtintą daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą ar ją atitinkančią savivaldybės tarybos patvirtintą programą, jeigu toks sprendimas svarstomas ir priimamas, ir dalyvauti įgyvendinant šį projektą.“

10.2.5. 21 *straipsnis* – „12. Jeigu bendrojo naudojimo objekto valdytojas arba savivaldybės programos įgyvendinimo administratorius savivaldybės administracijai pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad **daugiabučio namo buto savininkas, kuris turi teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant šį projektą, ir dėl šių asmenų veiksmų (neveikimo) daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti, nuo kito mėnesio, už kurį skiriama būsto šildymo kompensacija, jo bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam daugiabučio namo buto savininkui skiriama kompensuojama būsto šildymo išlaidų dalis mažinama 50 procentų, o nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo.** [...]15. Prašymą-paraišką pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą dėl piniginių socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo yra informuojamas asmens prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu pinigine socialine parama neskiriama, nurodoma neskyrimo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Pateikti dokumentai grąžinami prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui, o jo byloje paliekamos šių dokumentų kopijos.“

10.2.6. 22 *straipsnis* – „2. Kompensacijos gali būti teikiamos: 1) pinigais; 2) apskaičiuotų kompensacijų sumą pervedant į energiją, kurą, geriamąjį ir karštą vandenį tiekiančių įmonių ar fizinių asmenų atsiskaitomąsias sąskaitas bankuose savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. [...] 6. Socialinė pašalpa išmokama už kiekvieną praėjusį mėnesį. 7. Kompensacijos teikiamos už kiekvieną praėjusį mėnesį savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. 8. Būstui šildyti ir karštam vandeniui ruošti naudojant kietąjį ar kitokį kurą, kurio faktinės sąnaudos kiekvieną mėnesį nenustatomos, kompensacijos teikiamos už praėjusį mėnesį arba iš karto už visą kompensacijų skyrimo laikotarpį savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. [...].“

10.2.7. 23 *straipsnis* – „1. Savivaldybės administracija, teikdama piniginę socialinę paramą, privalo: [...] 5) kompensacijas bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, įsiskolinusiems už būsto šildymą, karštą ar geriamąjį vandenį, teikti šio įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatytu būdu, jeigu bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo atitinka šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytą reikalavimą; [...] 6) **neskirti kompensacijų, nutraukti jų teikimą įsiskolinusiems už būsto šildymą, geriamąjį ar karštą**

vandenį bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, kurie nevykdo šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyto reikalavimo; [...].“

10.2.8. 25 straipsnis – „[...]: [...] 5) sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams ir (ar) kitiems savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotiems savivaldybės administracijos valstybės tarnautojams, savivaldybės administracijos darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą; [...]; [...].“

10.3. *Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme* (toliau vadinama – Teisinės pagalbos įstatymas) reglamentuojama:

10.3.1. 2 straipsnis – „5. **Pareiškėjas** – fizinis asmuo, kuris pateikia prašymą suteikti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą ir (ar) kuriam teikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba. 6. **Pirminė valstybės garantuojama teisinė pagalba** (toliau – **pirminė teisinė pagalba**) – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama teisinė informacija, teisinės konsultacijos ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimas. Pirminė teisinė pagalba taip pat apima patarimus dėl ginčo sprendimo ne teismo tvarka, veiksmus dėl taikaus ginčo išsprendimo ir taikos sutarties parengimą, bet neapima mokesčių administratoriui teikiamų deklaracijų pildymo.“

10.3.2. 8 straipsnis – „1. Savivaldybės institucija: 1) organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą; [...] 2. Pirminės teisinės pagalbos teikimas yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija. 3. Savivaldybių institucijos privalo kiekvienais metais teisingumo ministro nustatyta tvarka pateikti tarnybai veiklos organizuojant ir teikiant pirminę teisinę pagalbą ataskaitas.“

10.3.3. 11 straipsnis – „6. **Pirminė teisinė pagalba neteikiama**, jeigu: 1) **pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti**; 2) pareiškėjui tuo pačiu klausimu buvo suteikta pirminė teisinė pagalba arba yra akivaizdu, kad jis advokato konsultaciją gali gauti nesinaudodamas šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba; 3) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus.“

10.3.4. 15 straipsnis – „6. Pirminę teisinę pagalbą teikiantys asmenys turi ieškoti galimybių ir padėti pareiškėjams ginčus išspręsti taikiai. 7. **Jeigu, teikiant pirminę teisinę pagalbą, paaiškėja, kad pareiškėjui reikės antrinės teisinės pagalbos, pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo pareiškėjui padeda surašyti ar surašo prašymą suteikti antrinę teisinę pagalbą.** Pirminę teisinę pagalbą teikiantis asmuo šių veiksmų imasi tik po to, kai atlieka šio straipsnio 6 dalyje numatytą pareigą ir išaiškina pareiškėjui ginčo sprendimo taikinamojo tarpininkavimo būdu galimybes. 8. **Kai pareiškėjas kreipiasi dėl savivaldybės vykdomosios institucijos, kurios tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą, veiksmų ar neveikimo, tas savivaldybės vykdomosios institucijos tarnautojas informuoja pareiškėją apie galimą interesų konfliktą. Jeigu pareiškėjas sutinka, toks savivaldybės vykdomosios institucijos tarnautojas teikia pirminę teisinę pagalbą. Jeigu pareiškėjas nesutinka, kad pirminę teisinę pagalbą teiktų toks savivaldybės tarnautojas, šis jam pasiūlo kreiptis į advokatą** (advokatų profesinę bendriją) ar į viešąją įstaigą, su kuriais savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo, arba į tarnybą. Kai pareiškėjas šiuo atveju kreipiasi į tarnybą, ši organizuoja pirminės teisinės pagalbos teikimą sudarydama sutartis su advokatais ar viešosiomis įstaigomis.“

10.4. *Administracinių bylų teisenos įstatyme* reglamentuojama:

10.4.1. 3 straipsnis – „1. Administracinis teismas sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje. 2. Teismas nevertina ginčijamo administracinio akto bei veiksmų (ar neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar aktas (veika) neprieštaruja tikslams bei uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo atitinkamus įgaliojimus.“

10.4.2. 5 straipsnis – „1. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.“

10.4.3. *15 straipsnis* – „1. Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: [...]; 2) savivaldybių administravimo subjektų priimtų aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo ar vilkinimo atlikti tokius veiksmus.“

10.5. *Prienujų rajono savivaldybės tarybos 2015-02-23 sprendimu Nr. T3-32 patvirtintuose Piniginės socialinės paramos teikimo tvarkos apraše ir Lešų piniginei socialinei paramai nustatymo metodikoje* (toliau vadinama – Aprašas) reglamentuota:

10.5.1. *25 punktas* – „Kompensacijos skiriamos 3 mėnesiams nuo mėnesio, kurį bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo įgijo teisę į kompensacijas, pirmos dienos, tačiau ne daugiau kaip už 2 praėjusius mėnesius iki prašymo-paraiškos pateikimo mėnesio, jeigu bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo kreipimosi dėl kompensacijų metu ir laikotarpiu, už kurį skiriamos kompensacijos, turėjo teisę gauti kompensacijas.“

10.5.2. *26 punktas* – „Jeigu bendrojo naudojimo objekto valdytojas arba savivaldybės programos įgyvendinimo administratorius savivaldybės administracijai pateikia dokumentus, patvirtinančius, kad daugiabučio namo buto savininkas, kuris turi teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant šį projektą, ir dėl šių asmenų veiksmų (neveikimo) daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti, nuo kito mėnesio, už kurį skiriama būsto šildymo kompensacija jo bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam daugiabučio namo buto **savininkui skiriama kompensuojama būsto šildymo išlaidų dalis mažinama 50 proc., nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo.**“

10.5.3. *34 punktas* – „Sprendimą dėl piniginės socialinės paramos skyrimo (neskyrimo) ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos priima Savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas Socialinės paramos skyriaus vedėjas, nurodant Įstatymo 8 straipsnio sąlygą (sąlygas), kuriai (kurioms) esant paskirta piniginė socialinė parama.“

10.5.4. *35 punktas* – „Prašymą-paraišką pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskystimo yra informuojamas **asmens prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos.** Jeigu piniginė socialinė parama neskiriama, nurodoma neskystimo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka. Pateikti dokumentai grąžinami prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui, o jo byloje paliekamos šių dokumentų kopijos.“

10.5.5. *72 punktas* – „[...]“; [...] 72.5. sudaryti Socialinės paramos skyriaus ir seniūnijos darbuotojams, dirbantiems socialinį darbą, galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą; [...]“

10.5.6. *79 punktas* – „Sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskystimo gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“

11. Teismų praktika:

11.1. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime, priimtame byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03, konstatavo:

1) „Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, kad piliečiai turi teisę [...] apskųsti jų sprendimus, garantavus piliečiams galimybę ginti savo teises teisme, peticijos teisę, taip pat teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą ir kt. [...].“

Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (ar kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikama paisant pagrindiniame šalies

įstatyme – Konstitucijoje įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (2013-03-05 nutartis, priimta administracinėje byloje Nr. A556-439/2013).

Konstitucinė nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, konstitucinis atviros visuomenės imperatyvas, konstitucinė valstybės tarnybos samprata suponuoja tai, kad valstybės tarnyba turi būti atvira, prieinama žmonėms, kurių reikalus ji tvarko. Minėta, kad valstybės, kaip visos visuomenės organizacijos, paskirtis, taigi ir valstybės tarnybos paskirtis, – užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą. [...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]“;

2) „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. Viešojoje teisėje veikiančys įstatymo viršenybės ir teisinio apibrėžtumo principai lemia tai, kad visi viešojo administravimo subjektai turi tik tokius įgalinimus, kurie jiems yra suteikti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, plečiamas valdymo institucijų kompetencijos aiškinimas yra negalimas (2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009; 2009-12-23 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1505/2009). Priimant sprendimą dėl konkretaus prašymo (arba kitokio pobūdžio kreipimosi, nepriklausomai nuo tokio dokumento formos) turi būti veikama paisant pagrindiniame šalies įstatyme – Konstitucijoje – įtvirtinto, atkartojamo ir Viešojo administravimo įstatyme, principo, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (2013-03-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A556-439/2013).“

11.2. „Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas „2015 m. rugsėjo 29 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A-653-552/2015 [...] pažymėjo, kad atsakovas, nepakankamai individualiai sprenddamas susidariusią situaciją, pažeidė Įstatymo 3 straipsnio 3 punkte įtvirtintą socialinio teisingumo ir veiksmingumo principą, garantuojantį teisę asmenims gauti piniginę socialinę paramą tuomet, kai jos labiausiai reikia, bei išvengti skurdo spąstų, o tuo pačiu pažeidė ir visuotinai pripažintus teisingumo ir protingumo teisės principus.

[...] skundžiamas protokolas ir sprendimas, [...], Viešojo administravimo įstatymo bei Administracinių bylų teisenos įstatymo požiūriu yra individualūs administraciniai aktai, kuriems taikomi Viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir VAI) 8 straipsnyje nustatyti reikalavimai. Pagal VAI 8 straipsnio 1 dalį, individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomo poveikio priemonės turi būti motyvuotos.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą yra konstatavęs, kad viešojo administravimo subjekto priimto individualaus administracinio akto priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, **bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas**. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar laikantis tik iš dalies, pavyzdžiui, neįvardijant, kokiais teisės aktais remiantis ginčijamas administracinis aktas yra priimamas, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo, įgalinanti teismą, nagrinėjantį tokią bylą, skundžiamą viešojo administravimo subjekto individualų administracinį aktą panaikinti (žiūrėti, pavyzdžiui, 2008 m. lapkričio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A556-1898/2008, 2008 m. gruodžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A75G-2036/2008, 2012 m. liepos 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A14(3-1543/2012).“

12. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes bei į teisinį reglamentavimą, konstatuotina:

12.1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 52 straipsnyje įtvirtinta, jog valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais. Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 52 straipsnį, ne kartą yra pažymėjęs, jog šiomis nuostatomis yra išreiškiamas valstybės socialinis pobūdis, o socialiniam aprūpinimui, t. y. visuomenės prisidėjimui prie išlaikymo tų savo narių, kurie negali dėl įstatymuose numatytų priežasčių apsirūpinti iš darbo ar kitokių pajamų arba yra nepakankamai aprūpinti, pripažįstamas konstitucinės vertybės statusas (Konstitucinio Teismo 1997 m. kovo 12 d., 1997 m. gruodžio 3 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. gruodžio 3 d, 2004 m. kovo 5 d. nutarimai);

12.2. remiantis Įstatymo reikalavimais (pažymos 10.2 punktą):

12.2.1. pinigine socialine parama turi būti teikiama vadovaujantis socialinio teisingumo ir veiksmingumo principu, t. y. pinigine socialine parama teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, didinti motyvaciją integruotis į darbo rinką ir išvengti skurdo sąspūstį bei racionaliai naudojant turimus išteklius;

12.2.2. pinigine socialine paramą savivaldybės teikia vykdydamos savarankiškąją savivaldybių funkciją, kuri yra finansuojama iš savivaldybių biudžetų lėšų. Savivaldybės taryba tvirtina pinigines socialines paramos teikimo tvarkos aprašą;

12.2.3. sprendimas dėl pinigines socialines paramos skyrimo priimamas nurodant Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies sąlygą (sąlygas), kuriai (kurioms) esant paskirta pinigine socialine parama, ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos savivaldybės administracijos nustatyta tvarka. Prašymą-paraišką pateikęs asmuo apie priimtą sprendimą dėl pinigines socialines paramos skyrimo ar neskyrimo yra informuojamas asmens prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Jeigu pinigine socialine parama neskiriama, nurodoma neskyrimo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka;

12.2.4. sprendimas dėl pinigines socialines paramos skyrimo ar neskyrimo gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka;

12.3. remiantis Teisinės pagalbos įstatymo reikalavimais (pažymos 10.3 punktą), Savivaldybė organizuoja ir (ar) teikia pirminę teisinę pagalbą. Pirminės teisinės pagalbos teikimas yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija. **Pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti;**

12.4. vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 15 straipsnio nuostatomis, skundams paduoti nustatomas vienerių metų terminas nuo skundžiamų veiksmų padarymo ar skundžiamo sprendimo priėmimo. Skundai, paduoti praėjus šiam terminui, netiriami. Taigi, šio tyrimo metu bus vertinamos 2015–2016 metų aplinkybės. Remdamiesi šio įstatymo 12 straipsniu, Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. Taigi, skunde nurodytos aplinkybės nagrinėjamos tik Įstatymo taikymo aspektu, šio tyrimo metu nebus tikrinama, ar socialinių pašalpų, kompensacijų dydis buvo apskaičiuotas tinkamai;

12.5. nagrinėjamu atveju:

12.5.1. Pareiškėjas skundžiasi, kad Savivaldybė priima neteisingus sprendimus dėl socialinės paramos (socialinės pašalpos, kompensacijų už būsto šildymą, karštą ir šaltą vandenį) skyrimo / neskyrimo, atsakymus teikia pažeidžiant galiojančius teisės aktus, netinkamai suteikė jam valstybės garantuojamą teisinę pagalbą;

12.5.2. pagal pateiktą informaciją, Pareiškėjui socialinė pašalpa skiriama nuo 2002 metų (2002 metais – penkis mėnesius, 2003 metais – vieną mėnesį, nuo 2012 metų iki šiol – beveik kiekvieną mėnesį), kompensacija už būsto šildymą, karštą ir šaltą vandenį – nuo 2011 metų;

12.5.3. Savivaldybė, vykdydama jai priskirtą socialinių pašalpų ir kompensacijų teikimo funkciją, teikė Pareiškėjui socialinę paramą (socialines pašalpas, šildymo, šalto ir karšto vandens išlaidų kompensacijas), nagrinėjo jo prašymus, teikė atsakymus (išaiškino apskundimo tvarką). Tačiau, įvertinus surinktą informaciją, tiek Pareiškėjui, tiek Seimo kontrolieriui teiktus paaiškinimus, socialinės paramos teikimas bei prašymų nagrinėjimas, atsakymų teikimas (atsakymai nekonkretūs, nemotyvuoti, nepagrįsti dokumentais) nelaikytinas tinkamu, nes teigiama, kad:

1) Pareiškėjui išimties tvarka socialinė pašalpa ir kompensacija už patalpų šildymą, šaltą ir karštą vandenį buvo skirta nuo 2014 metų gruodžio iki 2015 metų kovo mėnesio (pažymos 7.33 punktas), tačiau iš pateiktos Pažymos-2 (pažymos 7.30 punktas) turinio nustatyta, jog už 2014 metų gruodžio, 2015 metų sausio mėnesių šalto (geriamojo) vandens išlaidas kompensacija nebuvo skirta arba išmokėta (paaiškinimas bei 2015-02-02 įsakymų kopijos nepateiktos);

2) kompensacija už buto šildymą, šaltą bei karštą vandenį buvo sumažinta 50 procentų (galimai nuo 2015 metų kovo iki birželio mėn. nes Pareiškėjas nedalyvavo Gyvenamojo namo butų savininkų susirinkime; pažymos 7.34 punktas). Pažymėtina, kad, vadovaujantis Įstatymo nuostatomis (pažymos 10.2.5 punktas), jeigu „buto savininkas, kuris turi teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo, buto savininkui skiriama kompensuojama *būsto šildymo* išlaidų dalis mažinama 50 procentų, o nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo.“ Taigi, 50 procentų galima mažinti tik kompensaciją, skiriamą būsto šildymo išlaidoms padengti, bet ne karšto, šalto vandens pirkimo išlaidoms. Iš Pažymos-2 turinio nustatyta, kad už 2015 metų kovo mėnesio geriamąjį vandenį, balandžio, gegužės mėnesių geriamąjį ir karštą vandenį kompensacijos nebuvo suteiktos (arba išmokėtos) (paaiškinimai, įsakymų kopijos nebuvo pateiktos; pažymos 7.30 punktas);

3) nuo 2015 m. birželio iki rugsėjo mėn. paskirta karšto ir geriamojo vandens išlaidų kompensacija (pažymos 7.34 punktas). Iš Pažymos-2 turinio nustatyta, kad birželio mėnesį nebuvo suteiktos arba išmokėtos karšto ir šalto vandens išlaidų kompensacijos, kompensacija suteikta (išmokėta) tik už liepos ir rugpjūčio mėnesių geriamąjį vandenį (paaiškinimas nepateiktas; pažymos 7.30 punktas);

4) kompensacija būsto šildymui nuo 2015 metų rugsėjo mėnesio iki gruodžio mėnesio sumažinta 100 procentų, nes Pareiškėjas nedalyvavo Namo susirinkime (pažymos 7.34 punktas), tačiau iš Pažymos-2 nustatyta, kad kompensacija už šaltą ir karštą vandenį rugsėjo, spalio, lapkričio mėnesiais buvo suteikta;

5) nuo 2015-12-01 iki 2016-03-01 kompensacija padengti buto šildymo, karšto ir šalto vandens kaštus neskirta, nes Pareiškėjas nedalyvavo susirinkime. Pažymėtina, kad teisės aktai (Įstatymas) numato, jog neskiriama tik kompensacija būsto šildymui. Taigi kompensacija karšto, šalto vandens įsigijimo kaštams padengti turėjo būti skirta. Iš Pažymos-2 turinio nustatyta, kad už 2015 gruodžio mėnesį sunaudotą karštą, šaltą vandenį buvo skirta kompensacija, o už 2016 metų sausį, vasarį kompensuotos tik suvartoto geriamojo vandens įsigijimo išlaidos, o karšto vandens – nekompensuotos (paaiškinimai nepateikti; pažymos 7.30 punktas);

6) pagal Pareiškėjo 2016-06-21 prašymą (pažymos 7.9 punktas), kompensacija už vandenį skirta, tačiau nenurodyta už kokius mėnesius, už kokį vandenį. Iš Pažymos-2 turinio nustatyta, kad 2016 metų birželio mėnesį suteikta kompensacija tik už kovo mėnesį suvartotą geriamąjį vandenį, už karštą vandenį neskirta. Nepaaiškinta, dėl kokių priežasčių neskirtos kompensacijos už karštą ir šaltą vandenį, suvartotą balandžio, gegužės mėnesiais, kodėl skirta kompensacija tik už birželio, liepos, rugpjūčio, rugsėjo mėnesiais suvartotą šaltą vandenį, o už karštą vandenį neskirta (pažymos 7.30 punktas);

7) Pareiškėjas apie Savivaldybės sprendimus skirti socialinę pašalpą (jos neskirti), kompensaciją už šildymą, karštą ir šaltą vandenį buvo informuojamas žodžiu, tačiau nebuvo pateikti paaiškinimai bei dokumentai, kad Pareiškėjas pats būtų pageidavęs šią informaciją gauti žodžiu (telefonu) ir tai nurodęs prašyme-paraiškoje (pažymos 10.2.5 punktas).

Pažymėtina, kad Savivaldybės priimami sprendimai dėl socialinės paramos skyrimo / neskyrimo VAĮ bei Administracinių bylų teisenos įstatymo požiūriu yra individualūs administraciniai aktai, kuriems taikomi VAĮ 8 straipsnyje nustatyti reikalavimai (tai vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam asmeniui ar nurodytai asmenų grupei). Pagal VAĮ 8 straipsnio 1 dalį, individualus administracinis aktas **turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktu normomis**. Vadovaujantis VAĮ 8 straipsnio 4 dalimi, kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, **raštu pranešama** apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, kad viešojo administravimo subjekto priimto individualaus administracinio akto priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi **asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas (pažymos 11.3 punktas)**.

8) Pareiškėjo buities ir gyvenimo sąlygas bandyta patikrinti 2014-04-15 ir 2015-01-26, tačiau Savivaldybės darbuotojai į butą nebuvo įleisti (pažymos 7.31 punktas). Daugiau Savivaldybė galimai netikrino Pareiškėjo buities ir gyvenimo sąlygų (informacija nepateikta);

12.5.5. Įstatymo 7 straipsnio 5 dalies nuostatos įpareigoja butų savininkus, kurie kreipiasi dėl būsto šildymo išlaidų kompensacijų, dalyvauti svarstant ir priimant sprendimą susirinkime dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo, dalyvauti įgyvendinant projektą.

Įstatymo 21 straipsnio 12 dalis nustato, kad, jeigu daugiabučio namo buto savininkas, kuris turi teisę į būsto šildymo išlaidų kompensaciją arba ją gauna, nedalyvavo susirinkime svarstant ir priimant sprendimą dėl daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projekto įgyvendinimo ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant šį projektą, **ir dėl šių asmenų veiksmų (neveikimo) daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti**, nuo kito mėnesio, už kurį skiriama būsto šildymo išlaidų kompensacija, skiriama kompensuojama būsto šildymo išlaidų dalis mažinama 50 procentų, o nuo kito šildymo sezono būsto šildymo išlaidų kompensacija neskiriama, bet ne ilgiau kaip 3 metų šildymo sezonus nuo šių aplinkybių atsiradimo.

Taigi, vertinant teisinį reglamentavimą, darytina išvada, jog butų savininkams, kurie turi teisę į būsto šildymo kompensaciją arba ją gauna, **neigiamos pasekmės atsiranda tik tada** (kompensacija būsto šildymui mažinama, o vėliau neskiriama), jeigu nustatyta, kad būtent dėl buto savininko nedalyvavimo susirinkime svarstant ir priimant sprendimus dėl daugiabučio namo atnaujinimo projekto įgyvendinimo ar dėl atsisakymo dalyvauti įgyvendinant projektą, **daugiabučio namo atnaujinimo (modernizavimo) projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti**.

Pažymėtina, kad šio tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas susirinkime, svarstant Namą atnaujinimo projekto įgyvendinimo klausimus, nedalyvavo galimai dėl ligos (pateikė med. pažymą), tačiau Savivaldybė nepateikė motyvuotos informacijos, jog Pareiškėjas tuo metu nepritarė ir atsisakė dalyvauti įgyvendinant Namą atnaujinimo projektą, ir, kad būtent **dėl jo nedalyvavimo** susirinkime Namą atnaujinimo projektas nebuvo pradėtas įgyvendinti. Taigi, Savivaldybės sprendimai mažinti Pareiškėjui būsto šildymo kompensaciją, vėliau (kitam šildymo sezonui) jos neskirti, galimai nepagrįsti teisės aktų nuostatomis ir objektyviais duomenimis (faktais) (Savivaldybė nepateikė sprendimų kopijų).

12.5.6. Savivaldybės pareigūnai Pareiškėjui suteikė pirminę teisinę pagalbą, paaiškindami Įstatymo nuostatas dėl kompensacijos už būsto šildymą neskyrimo, jeigu buto savininkas nedalyvavo susirinkime svarstant Namą atnaujinimo projekto įgyvendinimo klausimus, buvo sudaryta komisija Pareiškėjo skundai dėl Savivaldybės pareigūnų veiksmų, galimai netinkamai suteikus pirminę teisinę pagalbą, nagrinėjimo (žodžiu ir raštu; pažymos 7.32, 7.33, 7.35 punktai). Tačiau Savivaldybės pareigūnų suteikta pirminė teisinė pagalba **nelaikytina tinkama**, nes, įvertinus Seimo kontrolieriaus tyrimu nustatytas aplinkybes, pateiktus dokumentus, negalima daryti vienareikšmės išvados, jog nebuvo pagrindo Pareiškėjo prašymu parengti dokumentus antrinei teisei pagalbai. Taigi, Savivaldybės pareigūnai galėjo ir turėjo įžvelgti esant ginčą dėl socialinės

paramos skyrimo / neskyrimo ar mažinimo.

Teismų praktikoje pažymima, kad valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba pagal savo kompetencija vertina, ar pareiškėjo pateikta informacija ir dokumentai, kita medžiaga leidžia **daryti vienareikšmišką išvadą**, jog nėra faktinio ir teisinio pagrindo parengti įstatymų reikalavimus atitinkantį teismui teiktiną dokumentą (pažymos 8 punktas).

13. Konstitucinis Teismas, aiškindamas 52 straipsnio nuostatas, savo nutarimuose yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją kiekvienas pilietis turi teisę į socialinę apsaugą. Socialinė parama – viena iš socialinės apsaugos formų. Šiuo Konstitucijos straipsniu išreiškiamas valstybės socialinis pobūdis. Socialinės apsaugos priemonės išreiškia visuomenės solidarumo idėją; jos padeda asmeniui apsisaugoti nuo galimų socialinių rizikų. Tačiau pilietinėje visuomenėje solidarumo principas nepaneigia asmeninės atsakomybės už savo likimą, todėl socialinės apsaugos teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų sudarytos prielaidos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne vien pasikliauti valstybės socialine apsauga (pvz., Konstitucinio Teismo 1997 m. kovo 12 d., 1997 m. gruodžio 3 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. kovo 5 d. nutarimai).

14. *Viešojo administravimo įstatyme* yra nurodyti viešojo administravimo subjektų veikos principais, vienas jų – *įstatymo viršenybės principas*, reiškiantis, kad administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).

Vadovaujantis *Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo* nuostatomis, įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais: *informacijos išsamumo* (pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija), *tikslumo*, (pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją), *objektyvumo* (įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai teikdami informaciją turi būti nešališki ir objektyvūs).

15. Apibendrinus pateiktas išvadas, konstatuotina, kad Savivaldybė netinkamai teikė Pareiškėjui informaciją apie jam suteiktą / nesuteiktą socialinę paramą (atsakymai nekonkretūs, nemotyvuoti, nepagrįsti dokumentais), galimai nepagrįstai sumažino kompensaciją būsto šildymui (vėliau visai neskyrė), taigi buvo pažeisti įstatymo viršenybės, informacijos išsamumo, tikslumo, objektyvumo principai. Dėl šių aplinkybių Pareiškėjo **skundas pripažintinas pagrįstu**.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Seimo kontrolierius prašė Savivaldybės pateikti informaciją patvirtinančius dokumentus, tačiau nebuvo pateiktas nė vienas sprendimas skirti socialinę paramą (jos neskirti), taip pat Pareiškėjo prašymų-paraiškų kopijos, iš kurių būtų įmanoma nustatyti, koku būdu Pareiškėjas pageidavo gauti informaciją, ir t. t. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio nuostatomis, pareigūnai privalo Seimo kontrolierių reikalavimu nedelsdami pateikti jiems informaciją, dokumentus ir kitą medžiagą, būtinus jų funkcijoms atlikti, o jų nepateikimas vertintinas trukdymu Seimo kontrolieriui atlikti savo pareigas.

Taip pat atkreiptinas Savivaldybės dėmesys į Civilinio kodekso 4.84 straipsnio 4 dalies nuostatas, pagal kurias Savivaldybės vykdomoji institucija bendrojo naudojimo objektų administratorių skiria penkeriems metams, todėl Savivaldybės administracijos direktoriui siūlytina tikslinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-12-19 įsakymą Nr. (7.7)-A3-2012/818 (šios pažymos 7.25 punktas).

16. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad:

16.1. pirminę teisinę pagalbą teikiančių asmenų atsisakymas suteikti pirminę teisinę pagalbą surašant prašymą antrinei teisinei pagalbai teikti neatima iš pareiškėjo galimybės savarankiškai užpildyti šį prašymą ir kreiptis dėl antrinės teisinės pagalbos teikimo;

16.2. vadovaujantis Įstatymo 25 straipsnio nuostatomis, piniginę socialinę paramą gaunantys asmenys privalo sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą;

16.3. vadovaujantis Savivaldybės tarybos 2013-03-28 sprendimo „Dėl Prienų rajono savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos 2013–2014 metams patvirtinimo“ Nr. T3-68 2 punktu, Savivaldybės energinio efektyvumo didinimo daugiabučiuose namuose programos 2013–2014 metams įgyvendinimo administratoriumi yra paskirtas UAB „A“. Ši bendrovė Namu administratoriumi paskirta Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-12-19 įsakymu. Vadovaujantis Civilinio kodekso 4.84 straipsnio 4 dalimi butų ir kitų patalpų savininkai balsų dauguma turi teisę priimti sprendimą pakeisti bendrojo naudojimo objektų administratorių, ir jo vykdomo administravimo (atnaujinamų daugiabučių namų) terminas – ne trumpiau kaip iki 2033 metų (pažymos 7.25 punktas);

16.4. Savivaldybė privalo neskirti kompensacijų, nutraukti jų teikimą įsiskolinusiems už būsto šildymą, geriamąjį ar karštą vandenį bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui, kurie nevykdo šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyto reikalavimo, t. y. jeigu asmenys su **energijos, kuro, vandens tiekėjais nėra sudarę sutarties dėl dalies skolos apmokėjimo** (pažymos 10.2 punktas).

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia, X skundą dėl Prienų rajono savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant socialinės paramos klausimus bei teikiant informaciją šiais klausimais, pripažinti pagrįstu.

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia, X skundą dėl Prienų rajono savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant pirminę teisinę pagalbą, pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

19. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 8, 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **Prienų rajono savivaldybės administracijos direktoriui** rekomenduoja:

19.1. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, imtis priemonių, kad informacija pareiškėjams socialinės paramos klausimais būtų teikiama vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis, laikantis išsamumo, tikslumo, objektyvumo principų;

19.2. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, patikrinti ir pateikti motyvuotas išvadas, ar 2015–2016 metais kompensacijos už būsto šildymo, karšto ir šalto vandens išlaidas Pareiškėjui buvo suteiktos / nesuteiktos / mažinamos, taip pat išmokėtos, vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis bei Savivaldybės priimtais sprendimais, nustačius teisės aktų pažeidimų, imtis priemonių situacijai spręsti;

19.3. patikrinti ir pateikti motyvuotą išvadą, ar Pareiškėjas apie priimtus sprendimus suteikti / nesuteikti / mažinti socialinę paramą buvo informuotas tinkamai, t. y. tokiu būdu, kokį jis buvo nurodęs prašymuose-paraiškose, jeigu jis buvo informuotas netinkamai, imtis priemonių, kad ateityje tokios situacijos nepasikartotų.

19.4. atkreipti dėmesį į pažymos išvadas, įvertinti pareigūnų, rengusių ir teikusių informaciją socialinės paramos klausimais bei teikusių Pareiškėjui pirminę teisinę pagalbą, veiksmus, pateikti išvadas šiuo klausimu;

19.5. tikslinti Savivaldybės administracijos direktoriaus 2012-12-19 įsakymą Nr. (7.7)-A3-

2012/818, atsižvelgus į Civilinio kodekso 4.84 straipsnio 4 dalies nuostatas.

Prašytume apie rekomendacijų vykdymą Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių informuoti iki 2017-03-31, pateikiant tai patvirtinančių dokumentų patvirtintas kopijas.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys